

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 sierpnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił W. K. (1) prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego co najmniej 15 - letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 3 lata, 5 miesięcy i 25 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął za udokumentowany ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze 25 lat, w tym 24 lata, 2 miesiące i 23 dni okresów składkowych, 3 miesiące i 16 dni okresów nieskładkowych oraz 2 lata, 2 miesiące i 26 dni okresów uzupełniających - rola. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 1 października 1973 roku do dnia 7 lipca 1975 roku, ponieważ w świadectwie pracy brak powołania na odpowiednie zarządzenie resortowe, od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 31 marca 1988 roku oraz od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 31 marca 1992 roku, ponieważ w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach pracodawca powołał się na nieodpowiedni wykaz zarządzenia resortowego, a także od dnia 29 października 1992 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, ponieważ brak zaświadczenia wykonywania prac w szczególnych warunkach. Jednocześnie poinformowano ubezpieczonego, iż nie doliczono do stażu pracy okresu od dnia 20 kwietnia 1978 roku do dnia 20 maja 1978 roku, wskazując, iż okres ten zostanie zaliczony do stażu po poświadczeniu w Wydziale Ubezpieczonych i Składek, jednakże zaliczenie tego okresu pozostaje bez wpływu na prawo do świadczenia.

/decyzja - k. 43 akt ZUS/

W dniu 2 września 2015 roku W. K. (2) złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołujący wskazał, iż świadectwo pracy, o którym mowa w skarżonej decyzji, zawiera oczywistą omyłkę pisarską, wskazującą na wykaz (...) zamiast wykazu A stosownego zarządzenia resortowego. Skarżący podniósł, iż omyłka ta nie jest możliwa do sprostowania, gdyż zakład, w którym wykonywał pracę, został zlikwidowany. Odwołujący argumentował, że z przedmiotowego świadectwa w sposób niebudzący wątpliwości wynika rodzaj wykonywanej przez niego pracy na stanowisku betoniarz, wraz ze wskazaniem, iż praca na tym stanowisku była świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, o którym mowa w wystawionym świadectwie.

/odwołanie k. 2-2 odwrót/

Pismem z dnia 21 września 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował W. K. (2), iż po analizie wszystkich doręczonych dokumentów, do stażu pracy w szczególnych warunkach ubezpieczonego doliczono okres zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w P.. Ponadto po otrzymaniu nowego zaświadczenia wykonywania prac w szczególnych warunkach w Zakładzie (...) i (...) przeliczono staż pracy i obecnie wynosi 14 lat, i 1 miesiąc (w tym okresy składkowe 13 lat, 11 miesięcy, 17 dni oraz 1 miesiąc i 13 dni okresów nieskładkowych).

/pismo k. 55 akt ZUS/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 25 września 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż jako prace w szczególnych warunkach nie zostały uwzględnione okresy zatrudnienia w (...) Spółdzielnia (...) w P. od dnia 1 października 1973 roku do dnia 7 lipca 1975 roku na stanowisku pomocy ciastkarza, ponieważ w świadectwie pracy z dnia 16 grudnia 2002 roku brak powołania się na odpowiednie przepisy resortowe (powołano Wykaz A Dział X pkt 11 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów), w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 31 marca 1988 roku oraz od

dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 31 marca 1992 roku na stanowisku betoniarza, ponieważ w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 4 marca 2002 roku nie powołano się na odpowiedni wykaz przepisów resortowych (powołano Wykaz B Dział V poz. 15 zarządzenia (...) z dnia 1 sierpnia 1983 roku), a także w Zakładzie (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P. od dnia 29 października 1992 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, z uwagi na nieprzedłożenie świadectwa o wykonywaniu prac w szczególnych warunkach, na dzień zgłoszenia wniosku nadal pozostaje w stosunku pracy. Organ rentowy wskazał, iż na etapie postępowania odwoławczego, odwołanie wraz z załączonymi dokumentami trafiło do analizy (...) Referatu Świadczeń E. Rentowych Inspektoratu w P. i po przeprowadzeniu dodatkowego postępowania wyjaśniającego, stanowisko merytoryczne w zakresie prac w szczególnych warunkach sprowadza się do uwzględnienia 14 lat i 1 miesiąca prac w szczególnych warunkach, który to okres, po pomniejszeniu o 1 miesiąc i 13 dni okresów nieskładkowych wynosi 13 lat, 11 miesięcy i 17 dni, wskazano, iż w okresie od dnia 21 września 1981 roku do dnia 30 września 1981 roku wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym. W związku z powyższym Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, iż na wymiar niekwestionowanych aktualnie przez organ rentowy 13 lat i 11 miesięcy prac w szczególnych warunkach składają się następujące okresy od dnia 1 października 1973 roku do dnia 7 lipca 1975 roku, od dnia 29 października 1992 roku do dnia 30 września 1997 roku, od dnia 1 października 1997 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, od dnia 5 czerwca 1978 roku do dnia 20 września 1981 roku, od dnia 1 października 1981 roku do dnia 16 maja 1982 roku oraz od dnia 26 września 1983 roku do dnia 31 października 1985 roku, a okresy nieskładkowe przypadają na okresy od dnia 22 lutego 1996 roku do dnia 4 marca 1996 roku oraz od 5 sierpnia 1993 roku do dnia 4 września 1993 roku. Organ rentowy powołał się na treść art. 2 ust. 1a ustawy o rentach i emeryturach z FUS, w myśl którego przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Organ rentowy podniósł, iż nadal spornymi okresami prac w szczególnych warunkach pozostają okresy zatrudnienia od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 31 marca 1988 roku oraz od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 31 marca 1992 roku, argumentując, iż podnosi, że po stronie tegoż organu dowody z zeznań świadków nie stanowią odpowiedniego środka dowodowego dla celów ustalania stażu pracy związanego z wykonywaniem prac w szczególnych warunkach.

/odpowiedź na odwołanie - k. 6-7/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca W. K. (2) urodził się w dniu (...).

/bezsporne wniosek – k. 1-4 akt ZUS/

W. K. (2) złożył wniosek o emeryturę w dniu 15 czerwca 2015 roku. Wnioskodawca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

/wniosek – k. 1 -4 akt ZUS/

W okresie od dnia 5 listopada 1985 roku do dnia 31 marca 1992 roku W. K. (3) był zatrudniony w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym – Spółdzielni w P. w pełnym wymiarze czasu pracy.

/bezsporne, a nadto świadectwo pracy z dn. 31.03.1992 r. – k. 10 akt kapitałowych ZUS/

Początkowo w okresie od dnia 5 listopada 1985 roku do dnia 31 stycznia 1986 roku wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku montażysty.

/umowa o pracę z dn. 5.11.1985 r. – k. 1 część B akt osobowych w kopercie – k. 21/

Następnie w okresie od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 31 marca 1988 roku wnioskodawcy powierzono stanowisko betoniarza.

/umowa o pracę z dn. 31.12.1985 r. – k. 1, angaż z dn. 31.10.1986 r., angaż z dn. 30.07.1987 r. - część B akt osobowych w kopercie – k. 21/

W okresie od dnia 1 kwietnia 1988 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku lastrykarza.

/angaż z dn. 5.04.1988 r., angaż z dn. 29.12.1988 r., podanie z dn. 30.03.1988 r. - część B akt osobowych w kopercie – k. 21/

Wnioskodawcy powierzono ponownie od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 31 marca 1992 roku stanowisko betoniarza.

/informacja – k. 12, angaż z dn. 13.03.1989 r. – k. 13, angaż z dn. 14.06.1989 r. – k. 14, angaż z dn. 5.02.1990 r. - część B akt osobowych w kopercie – k. 21/

W ramach zatrudnienia na stanowisku betoniarza wnioskodawca pracował w brygadzie betoniarzy, do jego obowiązków należało wylewanie betonu wewnątrz budowanych budynków tj. w piwnicach, wylewanie schodów i wiatrołapów, a także na zewnątrz budynków tj. dróg dojazdowych, dojść do budynków. Wnioskodawca nie był oddelegowywany do wykonywania innych prac, w przedsiębiorstwie nie było przestojów, nawet w okresie zimowym wykonywano prace na zewnątrz. Prace betoniarskie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy tj. co najmniej 8 godzin dziennie, również w nadgodzinach. Betoniarze otrzymywali do picia mleko oraz w okresach zimowych posiłki regeneracyjne. Betoniarze pracowali w ubraniach roboczych, gumowych butach, mieli też obowiązek pracy w kaskach.

/zeznania świadka A. W.: 00:05:33 – płyta CD k. 28, zeznania świadka K. S. (1): 00:05:33 – płyta CD k. 28, zeznania wnioskodawcy: 00:21:14 – płyta CD k. 28/

W świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionym przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane – Spółdzielnię w P. w likwidacji wskazano, że W. K. (2) był zatrudniony w w/w zakładzie od dnia 5 listopada 1985 roku do dnia 31 marca 1992 roku oraz, że w okresach od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 31 marca 1988 roku i od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 31 marca 1992 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace betoniarskie na stanowisku betoniarz wymienione w wykazie B dział V poz. 15, stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę (Dz.Urz. MBiPMB Nr 3 poz.6).

/świadectwo pracy w szczególnych warunkach - k. 8 część B akt osobowych w kopercie – k. 21/

W. K. (4) udokumentował na dzień 1 stycznia 1999 roku ogólny staż pracy w wymiarze w wymiarze 25 lat, w tym 24 lata, 2 miesiące i 23 dni okresów składkowych, 3 miesiące i 16 dni okresów nieskładkowych oraz 2 lata, 2 miesiące i 26 dni okresów uzupełniających - rola.

/decyzja k. 43 akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych łącznie 14 lat i 1 miesiąc, przy czym wyłączył łącznie 1 miesiąc i 13 dni okresów nieskładkowych przypadających po dniu 14 listopada 1991 roku tj. od dnia 22 lutego 1996 roku do dnia 4 marca 1996 roku oraz od 5 sierpnia 1993 roku do dnia 4 września 1993 roku. W związku z powyższym W. K. (4) wykazał bezspornie w postępowaniu przed organem rentowym 13 lat, 11 miesięcy i 17 dni stażu pracy

w warunkach szczególnych.

/odpowiedź na odwołanie - k. 6-7/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji osobowej ze spornego okresu pracy wnioskodawcy, a także częściowo na podstawie osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań wnioskodawcy oraz świadków A. W. oraz K. S. (1) pracujących z wnioskodawcą w spornym okresie zatrudnienia w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym – Spółdzielni w P., a zatem posiadających wiedzę odnośnie charakteru zatrudnienia wnioskodawcy i rodzaju wykonywanych przez niego czynności. Zgromadzone dokumenty, zeznania wnioskodawcy oraz zeznania świadków zasadniczo nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności, częściowo znajdują także potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej i stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd nie dał jedynie wiary zeznaniom świadka A. W. i K. S. (1) oraz wnioskodawcy w zakresie, w jakim wskazywali, że W. K. (4) przez cały okres zatrudnienia w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym – Spółdzielni w P. wykonywał tylko i wyłącznie prace betoniarskie na stanowisku betoniarza. Zeznania te są całkowicie sprzeczne z dokumentacją osobową z spornego okresu zatrudnienia, z której wynika, że w okresie od dnia 5 listopada 1985 roku do dnia 31 stycznia 1986 roku był on zatrudniony na stanowisku montażysty, zaś w okresie od dnia 1 kwietnia 1988 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku wykonywał pracę na stanowisku lastrykarza, brak jest jakiegokolwiek dokumentu świadczącego o tym, że do jego obowiązków należały wówczas prace betoniarskie. Nadto w podaniu ubezpieczonego skierowanym do pracodawcy w dniu 30 marca 1988 roku, osobiście zwracał się on o zmianę stanowiska pracy z betoniarza na lastrykarza.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku Nr 748 z późn. zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku (art. 196 ustawy) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególny m charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zaś ust. 2 w/w przepisu (wg stanu prawnego do dnia 31 grudnia 2012 roku) stanowił, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Od dnia 1 stycznia 2013 roku ust. 2 w/w przepisu uległ zmianie poprzez rezygnację ustawodawcy z warunku rozwiązania stosunku pracy (ustawa z dnia 11 maja 2012 roku

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – art. 1 – Dz. U. z 2012r., poz. 637)

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 65 lat (dla mężczyzn), oraz mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat (dla mężczyzn).

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawca spełnia przesłanki ustawowe co do: wieku – wnioskodawca ukończył 60 lat w dniu 5 lipca 2015 roku, braku członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym oraz wymaganych na dzień 1 stycznia 1999 roku okresów składkowych i nieskładkowych. W ocenie Sądu wnioskodawca spełnia również warunek, co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w szczególnych warunkach dopuścił dowód z zeznań świadków i z przesłuchania wnioskodawcy oraz przeprowadził dowód z dokumentacji osobowej z spornego okresu zatrudnienia.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym – Spółdzielni

w P. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace betoniarskie w okresach od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 31 marca 1988 roku oraz od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 31 marca 1992 roku.

Przyczyną nieuwzględnienia przez organ rentowy tego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych były błędy w wystawionym przez pracodawcę świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych.

Jak wynika z zeznań, którzy byli zatrudnieni w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym – Spółdzielni w P., na stanowisku robotnika budowlanego przez okres roku, a następnie betoniarza w latach 1985 - 1992 w przypadku świadka A. W. oraz na stanowisku monter-spawacza w latach 1986 -1991 w przypadku świadka K. S. (1) w okresach od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 31 marca 1988 roku i od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 31 marca 1992 roku wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę betoniarza. Świadkowie ci zeznali, że wnioskodawca pracował w brygadzie betoniarzy, do jego obowiązków należało wylewanie betonu wewnątrz budowanych budynków tj. w piwnicach, wylewanie schodów i wiatrołapów, a także na zewnątrz budynków tj. dróg dojazdowych, dojść do budynków. Skarżący tego rodzaju pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie był oddelegowywany do wykonywania innych prac, w przedsiębiorstwie nie było przestoju, nawet w okresie zimowym wykonywano prace na zewnątrz. Powyższe znajduje potwierdzenie w zeznaniach wnioskodawcy, a także w zachowanej dokumentacji osobowej ze spornego okresu, w tym w wystawionym wnioskodawcy przez pracodawcę świadectwie pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu w okresie od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 31 marca 1988 roku i od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 31 marca 1992 roku wnioskodawca wykonywał zatem prace wymienione w wykazie A dział V pkt 4, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, czyli prace określone jako „prace zbrojarskie i betoniarskie”.

Pomocnicze znaczenie w tym zakresie stanowi wykaz zawarty w załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. M.B. 1983.3.6). Stanowisko maszynisty betoniarza zostało wymienione w wykazie A, Dziale V pod pozycją 4 pkt 3 jako praca wykonywana w szczególnych warunkach.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało również, że w okresach od dnia 5 listopada 1985 roku do dnia 31 stycznia 1986 roku wnioskodawca wykonywał pracę montażysty, zaś w okresie od dnia 1 kwietnia 1988 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku pracę lastrykarza i brak jest podstaw do przyjęcia, że w okresie tym wykonywał prace betoniarskie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wskazuje na to wprost treść akt osobowych wnioskodawcy ze spornego okresu.

Ze znajdujących się w nich dokumentów wynika, że w początkowym okresie zatrudnienia tj. od dnia 5 listopada 1985 roku skarżący był zatrudniony na stanowisku montażysty, stanowisko takie zostało bowiem wymienione w umowie o pracę zawartej na czas określony do dnia 31 stycznia 1986 roku. Dopiero przy zawarciu umowy o pracę na czas nieokreślony tj. od dnia 1 lutego 1986 roku wnioskodawcy powierzono obowiązki betoniarza. Następnie z dniem 30 marca 1988 roku wnioskodawca wystąpił z podaniem do pracodawcy o zmianę jego stanowiska z betoniarza na lastrykarza i zgodnie z swoją prośbą od dnia 1 kwietnia 1988 roku powierzono mu obowiązki lastrykarza. Od dnia 1 lutego 1989 roku do końca zatrudnienia wnioskodawca ponownie otrzymywał angaże wystawiane na stanowisko betoniarza. Powyższe znajduje potwierdzenie w zwykłym świadectwie pracy z dnia 31 marca 1992 roku oraz w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionych przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane – Spółdzielnię w P. w likwidacji. Co prawda z zeznań świadków A. W. i K. S. (1), a także zeznań wnioskodawcy wynika, że od początku zatrudnienia w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym – Spółdzielni w P., zajmował się wyłącznie

pracami betoniarskimi. Twierdzeń tych nie można było jednak uznać za wiarygodne w świetle tego, co wynika z dokumentacji osobowej ze spornych okresów.

W tym miejscu podkreślić należy, że prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą przede wszystkim dokumenty. Dlatego, w tej kategorii spraw podkreśla się, że same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych z reguły byłyby niewystraszające do przyjęcia pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r., III AUa, Lex nr 1223476, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 maja 2013 r., III AUa 952/12, LEX nr 1327500 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 maja 2013 r., III A Ua 952/12, LEX nr 1327500).

W orzecznictwie przyjmuje się, że gdy zeznania świadków nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych, nie stanowią wówczas miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach. Nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 listopada 2013 r., sygn. III AUa 393/13, LEX nr 1444841, wyroki Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 stycznia 2012 r., sygn. III AUa 1482/11, LEX nr 1110006 i z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. III AUa 1734/11, LEX nr 1129735).

Przesłuchani w sprawie świadczenie, w ocenie Sądu Okręgowego nie potwierdził w sposób niebudzący wątpliwości twierdzeń ubezpieczonego, co do rodzaju wykonywanej przez niego pracy w okresach od dnia 5 listopada 1985 roku do dnia 31 stycznia 1986 roku od dnia 1 kwietnia 1988 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku. Podkreślić należy, jednak że nie zaliczenie powyższych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych pozostaje bez wpływu na prawo wnioskodawcy do emerytury w obniżonym wieku.

Ostatecznie zdaniem Sądu, wbrew twierdzeniom organu rentowego nie należy odliczać od stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych okresów korzystania ze zwolnień lekarskich tj. okresów od 5 sierpnia 1993 roku do dnia 4 września 1993 roku oraz od dnia 22 lutego 1996 roku do dnia 4 marca 1996 roku.

Należy wskazać, że ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach (Dz. U. Nr 121, poz. 1264), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 roku, do artykułu 32 dodano ustęp 1a. Zgodnie z pkt 1 tego przepisu przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Mając na względzie fakt, iż art. 32 ust. 1a pkt 1 wprowadza odmienną zasadę ustalania okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, która nie jest i nie była wcześniej wskazana w treści art. 184 cytowanej ustawy, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy ma ustalenie wzajemnej relacji pomiędzy wskazanymi przepisami, a w szczególności relacji pomiędzy funkcjonowaniem zasady *lex posteriori derogat priori* w obliczu zasady ochrony praw nabytych.

O ile skutki wprowadzenia przepisu art. 32 ust 1a ustawy są oczywiste dla stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 roku, jak również stosunków zakończonych przyznaniem prawa do wcześniejszej emerytury przed tym dniem, o tyle wprowadzenie wskazanego przepisu budzi poważne wątpliwości w zakresie zasad obliczania okresów pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w pozostałych przypadkach, a więc dla pracowników, którzy albo spełnili warunki wskazane w art. 184 ustawy emerytalnej dopiero po dniu 1 lipca 2004 roku albo dla pracowników, którzy wprawdzie spełnili warunki z art. 184 ustawy przed dniem 1 lipca 2004 roku ale nie osiągnęli przed tą datą wymaganego wieku emerytalnego.

Doniosłość problemu nie uszła uwadze Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 8 lutego 2007 roku (II UZP 14/2006, opubl. w OSNP 2007/13-14 poz. 199) uznał art. 184 ustawy o emeryturach i rentach za samoistną podstawę prawa do emerytury bez względu na chwilę osiągnięcia wieku emerytalnego (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 18 lipca 2007 r., I UK 62/2007, opubl. w OSNP 2008/17-18, poz. 269). W uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, iż art. 184 ustawy o emeryturach i rentach winien znaleźć zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy w dniu 1 stycznia

1999 roku osiągnęli pełny staż ubezpieczeniowy, |w tym wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego. Z kolei art. 32 ust. 1a ustawy znajduje zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy chociażby jeden z tych okresów osiągnęli po wejściu w życie ustawy, nie później niż do dnia 31 grudnia 2007 roku. W orzeczeniu tym wskazano również, że ubezpieczeni, do których ma zastosowanie art. 184 ustawy, mogą realizować prawo do emerytury na „starych” zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego, nawet jeśli wiek ten osiągną po dniu 31 grudnia 2007 roku. W uzasadnieniu powyższych też Sąd Najwyższy wskazał, że w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach stworzono w istocie odrębną kategorię ubezpieczonych, co znajduje potwierdzenie w art. 24 ustawy, w którym ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 roku, zatrudnieni w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zostali wyłączeni z regulacji emerytur pomostowych.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż do chwili wejścia w życie przepisu art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze obejmował zarówno okresy składkowe jak i nieskładkowe, jeśli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Stanowisko takie potwierdził m. in. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 roku (sygn. akt III UZP 10/03, opubl. w OSNP 2004/5, poz. 87), wskazując, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające od dnia wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji rent i emerytur (t.j. po dniu 14 listopada 1991 roku).

Wskazane orzecznictwo prowadzi zatem do wniosku, iż treść art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej znajduje zastosowanie do osób, które przed dniem 1 lipca 2004 roku nie spełniły wszystkich warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. W piśmiennictwie przekonująco jednak podnosi się, że poprzez sformułowanie „wszystkie warunki” rozumieć należy warunki wskazane w treści art. 184 ustawy emerytalnej. Nie obejmuje ono zatem warunku osiągnięcia przez ubezpieczonego przed dniem 1 lipca 2004 roku wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 i 46 ustawy emerytalnej, gdyż byłoby to zbyt daleko idące i pomijałoby ochronę prawa tymczasowego, ukierunkowanego na przyszłe świadczenia (por. głosę K. S. do wyroku Sądu Najwyższego z 17 września 2007 r., III UK 51/2007, opubl. w OSP 2009/10, poz. 111, str. 779).

Innymi słowy, mężczyźni, którzy w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej wypełnili warunki stażu szczególnego (15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) oraz stażu ogólnego (co najmniej 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego) nabywają prawo do wcześniejszej emerytury w oparciu o art. 184 ustawy emerytalnej i to nawet w sytuacji, gdy wiek emerytalny osiągnęli już po dniu 1 lipca 2004 roku. Art. 32 ust 1a ustawy nie znajduje zatem do takich osób zastosowania.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 roku (II UK 313/2009, opubl. w OSNP 2011/19-20, poz. 260), w art. 184 ustawy emerytalnej ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki wskazane w tym przepisie i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym. Nastąpił zatem pewien stan związania, polegający na zobowiązaniu się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Z tego względu przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Wskazane rozważania doprowadziły Sąd Najwyższy do stwierdzenia, iż wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 roku określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 roku.

Również w wyroku z dnia 13 lipca 2011 roku Sąd Najwyższy stwierdził, że okresy nieskładkowe przypadające po dniu 14 listopada 1991 roku (art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nie podlegają odliczeniu od stażu pracy w warunkach szczególnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r. I UK 12/11, LEX nr 989126). Wykazanie bowiem przez ubezpieczonego w dniu 1 stycznia 1999 roku określonego w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu

wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 roku, a wprowadzonych ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264).

Podzielając w pełni powyższy pogląd należy zauważyć, iż znajduje on dodatkowe potwierdzenie w treści art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, gdzie ustawodawca w zakresie wieku emerytalnego o którym mowa w ust. 1 tego artykułu, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury – odsyła do przepisów dotychczasowych, a więc obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zatem stwierdzić, iż zgodnie z niekwestionowanymi ustaleniami dokonanymi w toku postępowania, na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 26 lat, 11 miesięcy i 1 dnia, w tym 25 lat, 3 miesięcy i 24 dni okresów składkowych oraz 1 roku, 7 miesięcy i 7 dni okresów nieskładkowych (w tym 1 rok, 1 miesiąc i 8 dni, które odliczono od stażu pracy w szczególnych warunkach). Ponadto skarżący wykazał łącznie 14 lat, 10 miesięcy i 9 dni składkowego okresu pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie zatem z obowiązującymi w dniu 1 stycznia 1999 roku zasadami, nakazującymi do okresu pracy w szczególnych warunkach wliczać zarówno okresy składkowe jak i nieskładkowe przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji rent i emerytur - należało uznać, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca spełnił wynikające z treści art. 184 ustawy emerytalnej oraz z treści §3 i §4 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze warunki stażu szczególnego (co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach) oraz stażu ogólnego (co najmniej 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego). W tej sytuacji zastosowanie wobec wnioskodawcy wskazanych w treści art. 32 ust 1a pkt 1 ustawy emerytalnej zasad obliczania okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nakazujących przy ustalaniu okresu takiego zatrudnienia nie uwzględnianie okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa – było nieuprawnione, albowiem w świetle poczynionych wcześniej rozważań, przepis ten nie miał zastosowania do odwołującego się.

Dlatego też w ocenie Sądu nie należy odliczać od stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych okresów korzystania ze zwolnień lekarskich po dniu 14 listopada 1991 roku.

Reasumując Sąd przyjął, iż wnioskodawca posiada okres zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze przekraczającym 15 lat oraz spełnia pozostałe przesłanki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę w dniu 15 czerwca 2015 roku, wiek 60 lat uzyskał w dniu 5 lipca 2015 roku, a zatem prawo do emerytury należało wnioskodawcy przyznać od dnia 5 lipca 2015 tj. od osiągnięcia wieku 60 lat.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego wraz z aktami rentowymi.

19.05.2016